

Suun terveydenhuollon kiireettömän hoidon jonot

Aluehallitus 25.03.2024 § 62
1800/06.00.00.00/2024

Valmistelija Svartsjö Sofia
Kangasmaa Hanna
Penttinen Erkki
Lisätietoja: puhelinnumero: 050 518 1091, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Kustannukset ja aikataulu

Pohjanmaan hyvinvointialueella kiireetöntä hoitoaika suun terveydenhuoltoon odottaa yli hoitotakuun (4 kk) koko alueella yhteenlaskettuna 4 896 potilasta. Yli 4 kk odottavien potilaiden määrä on lisääntynyt 1000 potilaalla, jos verrataan joulukuun 2023 tilanteeseen, ja 106:lla, jos verrataan helmikuun 2024 tilastoihin. Alkuvuonna kysyntä suun terveydenhuollon palveluihin on suurinta.

Kiireettömän hoidon jonot tulisi purkaa, jotta suun terveydenhuollon hoitoon pääsyn tilanne saataisiin hallintaan. Keinoja parantaa tilannetta on useita, eikä pelkästään yksi keino riitä.

Kiireettömän hoidon jonoa puretaan arkityössä joka päivä oman henkilöstön voimin. Arki-iltaisoin ja viikonloppuisin on käytössä paikallinen jononpurkusopimus, joka myös on käytössä jononpurun tukena. Hammaslääkärivakansseja on osin täyttämättä (15 %) ja jatkuva rekrytointi on käynnissä, mutta kaikki vakanssit on haasteellista saada täytettyä, vaikkakin kokonaisuudessaan vakanssipohja on potilasmäärään nähden riittämätön.

Palvelusetelitoiminta aloitettiin suun terveydenhuollossa 8/2023. Palvelusetelien käyttöönotto oli tärkeää kokonaisuuden kannalta, sillä se on yksi tapa ohjata potilaita yksityisten palveluiden piiriin. Kuitenkin potilaiden kokonaishoidon ulkoistaminen yksityisellä palvelusetelin voimin on mahdoton yhtälö. Se vaatisi reilusti resurssia palvelusetelitoimintaa koordinoimaan. Lisäksi potilaiden kokonaishoidon tarve on vaikea määrittellä, sillä eri sektoreilla voi lähtökohtaisesti olla siitä erilaiset ajatukset. Hyvinvointialueella on palvelusetelitoiminnassa aina vastuu valvonnasta, joten käytössä olevien palvelupakettien tulee olla selkeitä. Tällä hetkellä on käytössä "Lohkeama"-palvelusetelipaketti, joka on varsin toimiva malli. Näitä palveluseteleitä myönnetään koko alueella 260 kpl/kk (á 80 €-135 €). Palvelusetelipakettiin kuuluu lisäksi juurihoidon loppuun saattaminen + paikkaus. Näitä jatkoseteleitä on myönnetty muutamia ja toiminnan kannalta olisi tärkeää, että näitä voitaisiin jatkossa myöntää noin 100 kpl kuukaudessa (á 180 €-410 €). Mitä enemmän hoitoon otetaan jonosta potilaita, sitä pidempään hoito kestää ja sen pitemmälle hoidon jatkoajat kunkin potilaan kohdalle menevät. Jos hoidon jatko ohjataan yksityiselle sektorille palvelusetelin voimin, tehdään tilaa uusille jonopotilaille ja saadaan jonoa lyhenemään.

Puuttavaa erikoishammaslääkäri-, hammaslääkäri- ja hoitajaresurssia korvataan henkilöstövuokrauksen voimin. Vuodelle 2024 on hammaslääkäriinjassa 435 900 € budjetoitu hammaslääkärivuokraukseen. Kuitenkin olemassa olevat sopimukset ovat tämän vuoden osalta arvoltaan jo pelkästään 519 260 € (- 83 360 €). Vuonna 2023 kului 680 000 € hammaslääkärivuokraukseen sekä 54 500 € hoitajavuokraukseen. Kun avoimiin vakansseihin ei ole saatu tekijöitä, on uusien toimintamallien esim. Helahoidon tehokas hyödyntäminen mahdotonta. Henkilöstövuokrausta täytyy hyödyntää tällaisissakin tapauksissa. Lisäksi perushoidon erikoishammaslääkäreille tulisi hoitotakuulain perusteella päästä tutkimukseen ja hoitoon kolmessa kuukaudessa. Tämä ei Pohjanmaan hyvinvointialueella onnistu lainkaan. Henkilöstövuokrauksen kautta korvataan myös siis erikoishammaslääkärivajetta.

Syksyllä 2023 purettiin hoitajajonoja ns. "valmis potilas" -mallilla. Tällä tavoin saatiin n. 1400 jonopotilasta valmiiksi hoidettua. Mallin tekeminen oli ulkoistettu kilpailutuksen myötä

kahdelle eri yritykselle, jotka työskentelivät tiimeinä hyvinvointialueen hoitoloissa. Yhden "valmiin potilaan" hinta on noin 320-350 €. Valmis potilas -malli on tällä hetkellä tehokkain tapa purkaa hoitonoja. Potilaat eivät palaa jonoon, vaan heidän hoitonsa saadaan valmiiksi. Mallin tehokkuuden seuranta onnistuu hyvin, sillä mallia tehdään hyvinvointialueen omissa tiloissa..

Kokoavasti voidaan todeta, että tällaisessa jonotilanteessa tarvitaan useita tapoja jonojen purkamiseen, jotta kysyntä ja tuotanto saadaan lopulta tasapainoon. Ehdotuksena on palvelusetelin käytön vahvistaminen ja mahdollisuus jatkaa syksyllä 2023 hankerahoituksella toteutettua jononpurkua "valmis potilas" -mallin mukaisesti.

Vuoden 2024 talousarvion laadinta on ollut vahvasti sidoksissa tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteisiin. Koska monet suun terveydenhuollon saatavuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet on aloitettu tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman hyväksymisen jälkeen, on vuoden 2024 talousarvion kokonaistarpeiden ennakointi ollut haastavaa. Uudet toimintamallit, kuten palveluseteli ja "valmis potilas" -malli otettiin käyttöön vasta syksyn aikana.

Palvelusetelin, "valmis potilas" -mallin ja resurssia korvaavan henkilöstön ostopalvelujen talousarviomääräraha on nykytilanteessa liian pieni/puuttuu, mutta varojen uudelleenjärjestelyn ja mahdollisen lisätalousarvion tarvetta tarkastellaan kokonaisuutena kevään aikana. Tarvitaan hallituksen hyväksyntä, jotta voidaan jatkaa toimenpiteitä jonojen purkamiseksi sekä tilanteen pakenemisen ja aluehallintoviraston sakkomaksun välttämiseksi. Kuten edellä olevasta kuvasta ilmenee, tarvitaan yhteensä 1,6 M€:n lisätalousarvio, joka jakautuu henkilöstön ostopalveluihin 180.000 + 50.000 €, palveluseteliin 345.000 + 175.000 € sekä "valmis potilas"-ostopalveluun/jononpurkuun 850.000 €.

Suunnitelma ja aikataulu:

Palveluiden ostot	2024	2025	selite
Henkilöstövuokraus/puuttuvan resurssin korvaus	180 000 + 50 000	580 000 + 40 000	Hammaslääkärivuokraus/vuosi + hoitajavuokraus/vuosi
Palvelusetelit	345 000 + 175 000	345 000 + 175 000	lohkeamamalli/vuosi + laajennus: juurihoito valmis/puoli vuotta
Valmis potilas jononpurku	850 000	850 000	jononpurkua "valmis potilas" -mallilla

Tässä selvityksessä ei ole lueteltu kaikkia suun terveydenhuollossa tehtyjä jononpurkutoimenpiteitä, koska ne esiteltiin hallitukselle syksyllä ja muodostavat perustan toiminnan tasapainottamiselle pidemmällä aikavälillä. Tällä hetkellä painopiste on talousarvioseurannassa ja riittävässä rahoituksessa työskentelyn jatkamiseksi.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

ehdottaa, että hallitus hyväksyy

- Tilannekuvan

- Toimintamenetelmät suun terveydenhuollon jonojen purkamiseksi sekä hyväksyy toiminnan jatkamisen arvioidun lisätalousarvion tarpeen mukaisesti ja laatii talousarvion uudelleenjärjestelyesityksen tai mahdollisen lisätalousarvioesityksen ennen kesää 2024. Talousarvion tarve käsittää:

- ostopalvelut henkilöstö (hammaslääkärit + hammashoitajat) 180.000 € + 50.000 €,
- palvelusetelit 345.000 € + 175.000 €
- "valmis potilas"-ostopalvelu/jononpurku 850.000 €

- Tämä päätös liitetään aluehallintovirastolle annettavaan vastaukseen.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirjaan merkittiin, että toimialajohtaja Sofia Svartsjö oli kokouksessa läsnä antamassa informaatiota asiassa.

Kokous keskeytettiin lounaan ajaksi klo 11.30-12.05.

Jakelu